

God og allsidig norsk bok for den som vil samle på sommerfugler

Dagsommerfugler (99 arter påvist i Norge) har jeg generelt god kompetanse på, men nattsommerfugler (over 2100 arter i vårt land) har jeg i liten grad befattet meg med. Jeg har dessuten ingen erfaring med lokking, bruk av (lys)felle og preparering. Bare relativt få ganger har jeg tatt med eksemplarer av sommerfugler, og da nesten alltid til Naturhistorisk museum i Oslo. Derfor er dette en bok også jeg kunne lære mye av, og den ble lest fra perm til perm. Et greit utgangspunkt for en bokanmelder i ny og ne det også...

Jeg vil hevde at dette er blitt en grundig, god og vakker bok. Leif Aarvik (som har skrevet et klokt forord), sammen med blant andre Frode Falkenberg og Jan Erik Røer (ikke «Lars Erik», som det står et sted under Takk), takkes for bidrag til boken. Flere har bidratt med fine bilder, og forfatteren er en av dem.

Hovedkapitlene er følgende etter *Forord og Innhold: Innledning, Sommerfuglfangst – en introduksjon, Sommerfuglenes bygning og levevis, Lokking (lys og lukt) og fangst* (med håv og feller), *Preparering, Artsbestemmelse* (i denne boken gjennomgås dette naturlig nok mer generelt og helt kortfattet på familienivå, og bare for en god del av familiene), *Oppbevaring og dokumentasjon, Litteratur* (hele 87 referanser) og *Innholdsregister* (mange stikkord om temaer og sommerfuglgrupper, men artsnavn er sløffet).

Lars-Jørgen Natvik 2013. **Opplev og utforsk sommerfugler.** Ørn forlag, Hosle. 207 sider i format 16 x 24 cm, hard perm og uten smussomslag. ISBN 978-82-93314-00-4. Pris 398,- (forsendelsesomkostninger i tillegg) hos Natur og Fritid AS (post@naturogfritid, telefon 38 39 35 75).

Forfatteren (født i 1972) er fra Hordaland og har i mange år vært en ivrig samler av sommerfugler. Han er utdannet oseanograf, og har en doktorgrad i anvendt matematikk.

Her får vi altså en innføring i mange sentrale aspekter ved det å befatte seg med de kanskje mest fascinerende skapningene vi har. På de fleste oppslag er det minst én illustrasjon (stort sett fotografier), og det er med på å gjøre boken ekstra tiltalende og leservennlig.

Under er noen små merknader til en for øvrig utmerket og velproporsjonert bok.

Tittelen burde gjenspeilt klart at dette er en bok mest mynnet på dem som vil samle sommerfugler: Kanskje «SOMMERFUGLER» – en veiledning for samlere» kunne vært en bedre tittel?

Siden det er svært mange vakre og spennende arter av sommerfugler i vårt land, burde det vært unngått at en og samme art (som admiralen) er avbildet mer enn én gang på bekostning av andre som kunne vært presentert med fotografier.

Engblåvinge har ikke slektsnavnet *Cyaniris* og dagpåfugløye har ikke slektsnavnet *Nymphalis* lenger. Også lakrismjeltblåvinge er fredet i Norge, og ikke bare de fire artene som nevnes i boken. Det er etter hvert flere observasjoner som tyder på at admiralen kan overvintre i Norge.

På side 160 burde det stått «arter» i stedet for «dyr» et par steder (eksempelvis menes det selvfølgelig ikke at jorden kanskje huser bortimot 50 millioner ulike dyr, men dyrearter). For øvrig er det få språklige glipp i boken, men «innen» skal være forbeholdt tid og «innenfor» andre sammenhenger. Videre skal det alltid brukes anførselstegn, eller alternativt for eksempel kursiv, når man henviser til noe språklig.

Det er med et godt utvalg litteratur, og referansene er greit nok ikke henvist til i teksten. Av og til lurar jeg imidlertid på hvorfor akkurat «den referansen» er med i stedet for visse andre. Ikke minst ville jeg tatt med nye rapporter (faggrunnlag til handlingsplan) om våre fredete og til dels mest truede arter av dagsommerfugler: mnemosynesommerfugl, klippeblåvinge, lakrismjeltblåvinge og heroringvinge.

Bruk av ikke «skrikende» farger på klær og håvnett kan gi betydelig større fangstsuksess under høving av dagsommerfugler. «Hvite spøkelser» er noe som skremmer, og det gjør også ens egen skygge. Videre kan bemerkes at det ofte ikke holder å bare «slippe håven» over en sommerfugl som sitter på en blomst. Jeg har mistet mange fordi jeg ikke klasket håven hardt/kjapt nok ned mot bakken. Likevel kan sommerfugler i mange tilfeller sitte

så «beruset», på eksempelvis en tistelblomst, at man greit kan ta dem med fingrene.

Er møllkuler likevel så effektivt for å unngå skadeinsekter i sommerfuglsamlingen, veid opp mot ubehagelig lukt og fare for allergi hos eieren? Det burde vært nevnt at å ha kasser i fryseren for å knekke skadedyr krever spesielle prosedyrer for at det ikke skal bli skitne render på undersiden av glasslokket etterpå. En ulempe med kvikksølvpærer er at kvikksølv er meget giftig, og som det nevnes kan jo pærene eksplodere, men forfatteren tenker naturligvis sikkert mest på egnethet til å lokke sommerfugler når han nevner fordeler og ulemper. Husk at kule-tistel, syrin og visse typer mispel er planter som er oppført på den norske svartelisten av 2012 fordi de kan spre seg og gjøre skade i norsk natur. Følgelig er det ikke alle steder man bør plante slike.

Dette er en bok som har et stort potensial for å vekke interesse for sommerfugler, og gir etter hva jeg kan bedømme et utmerket grunnlag for å utvikle det til en hobby som resulterer i mer enn flotte opplevelser. Lokking, fangst, fotografering, samling, preparering og dokumentasjon generelt er både til glede og nytte. Det er helt vanlig at samling er en konkret motivasjonsfaktor for mange (ikke minst unge) når oppmerksomheten rettes mot en organismegruppe. Senere får man gjerne (i tillegg) et mer generelt/allsidig og vitenskapelig forhold til det man driver med. Selv vil jeg neppe ta bryet med å samle på sommerfugler, men det er definitivt ikke denne bokens skyld. Jeg vil i samme slengen framheve at det formidles entusiasme og sunne holdninger.

Verket er bygd opp selvstendig fra grunnen av. Det fyller sannelig en nisje og gir et vell av nyttig informasjon som i detalj veileder den som vil gå i gang med å samle sommerfugler.

Roald Bengtson